

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:3347

av Linda Snecker m.fl. (V)

med anledning av prop. 2015/16:96 Informationsutbyte
med USA

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår regeringens proposition 2015/16:96 Informationsutbyte med USA.

Motivering

Vänsterpartiet är positivt inställt till och finner det angeläget att samarbeta med andra länder för att förebygga och bekämpa grov organiserad brottslighet med internationella inslag såsom exempelvis terrorism. En viktig del i detta hänseende är ett väl utvecklat och effektivt polisiärt samarbete mellan olika stater. Internationell samverkan på detta område uppställer dock krav på att samarbetet är ändamålsenligt och omgärdat av garantier för den enskildes rättssäkerhet och integritet. Detta är särskilt viktigt när det är fråga om att tillhandahålla känsliga uppgifter rörande enskildas personliga förhållanden. Förslag som syftar till att öka effektiviteten i den brottsbekämpande verksamheten måste alltid vägas mot medborgarnas rättstrygghet och rättssäkerhet, eftersom värnandet av det demokratiska rättssamhället förutsätter respekt för individers grundläggande fri- och rättigheter.

I propositionen föreslås dels att riksdagen godkänner avtalet mellan Sverige och USA om ett förstärkt samarbete för att förebygga och bekämpa brottslighet. Dels att de lagändringar som krävs för att genomföra avtalet antas. Avtalet syftar till att göra samarbetet för att förebygga och bekämpa brottslighet, särskilt terrorism, mellan Sverige och USA mer effektivt. Utbytet av information anges vara ett viktigt led i bekämpningen av brottslighet, särskilt terrorism.

Avtalet innebär att behöriga myndigheter i respektive länder ska ges direktåtkomst till varandras fingeravtrycksregister (som ett första steg). Länderna utbyter redan i dag information mellan sig, men det är en avsevärd skillnad mellan utbyte av enstaka

uppgifter och direktåtkomst till uppgifterna i hela register. Ett godkännande av avtalet innebär dessutom att det kommer bli möjligt för länderna att genomföra s.k. spontant uppgiftslämnande. Det innebär att parterna får översända personuppgifter till varandra utan någon föregående förfrågan, om det finns anledning att anta att de personer som uppgifterna rör kommer att begå eller har begått sådana brott som omfattas av avtalet.

Ett utökat informationsutbyte rörande individrelaterade uppgifter mellan myndigheter utgör alltid en utökad möjlighet till mer kontroll över den enskilde från samhällets sida. Varje inskränkning eller ingrepp i den enskildes rättigheter måste därför föregås av en noggrann och grundlig prövning av åtgärdernas ändamålsenlighet, nödvändighet och effektivitet. Detta gäller även om informationsinhämtningen i alla stycken inte omedelbart ska kunna hänföras till en identifierbar person.

I såväl avtalet som promemorian (Ds. 2013:48) och propositionen så anges avtalet utgöra en betydelsefull och viktig del i kampen för att förebygga och bekämpa brottslighet – särskilt terrorism och annan allvarlig och gränsöverskridande brottslighet. Det är lätt att tro att det informationsutbyte som avtalet medger enbart aktualiseras när det är fråga om just terrorism och annan allvarlig och gränsöverskridande brottslighet. Så är dock inte fallet. Avtalet har en mycket bred räckvidd och omfattar samtliga brott för vilka ett års fängelse ingår i straffskalan. Förutsättningarna för när informationsutbyte kan ske är enligt Vänsterpartiets mening alldeles för vida. Vänsterpartiet finner det också anmärkningsvärt att möjliggöra informationsutbyte beträffande en ansenlig mängd brott som knappast kan anses nödvändigt för bekämpning av sådan allvarlig och gränsöverskridande brottslighet som avtalet avser.

Tillämpningsområdet för avtalet är inte heller begränsat till pågående brottsutredningar, utan innefattar även åtgärder i syfte att förebygga och upptäcka brott, vilket innebär att den information som utlämnas kan komma att ingå i ren underrättelseverksamhet. I vilken utsträckning informationen då kommer att delas med t.ex. andra staters underrättelseorgan och vilka andra stater som kan få del av informationen synes inte vara helt förutsägbart. USA:s underrättelseverksamhet omfattar stora delar av världen och utövas i samarbete med olika slags regimer, vilket medför en avsevärd risk för att information som överlämnas enligt avtalet kan komma någon annan stat till handa. Det kan få allvarliga konsekvenser om exempelvis en stat som en enskild har flytt från får del av och kan tänkas använda informationen på ett sätt som hotar den enskildes eller hen närståendes säkerhet.

Det anges visserligen att den personliga integriteten ska värnas och skyddas, men Vänsterpartiet anser inte att skyddet för den personliga integriteten är tillräckligt tydligt

utformat. Skada som uppstår p.g.a. att känsliga personuppgifter röjts, kan sällan repareras. Det är därför av särskilt stor vikt att det finns rättssäkerhetsgarantier, när det är fråga om hantering och utlämnande av känsliga personuppgifter.

Regeringens förslag utgör således långt mer än enbart en teknisk effektivisering av formerna för informationsutbytet av uppgifter som redan utbyts. I den form som avtalet nu har kan inte Vänsterpartiet ställa sig bakom ett godkännande och avstyrker därför propositionen.

Riksdagen bör avslå regeringens proposition 2015/16:96 Informationsutbyte med USA. Detta bör riksdagen besluta.

Linda Snecker (V)

Nooshi Dadgostar (V)

Rossana Dinamarca (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Maj Karlsson (V)

Karin Rågsjö (V)

Mia Sydow Mölleby (V)